

Over de val en de erfzonde

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Calvijns visie op de Bijbelse vorm van zelfkennis. De mens is verdorven en is afhankelijk van Gods genade (Sola Gratia).
Bronvermelding	Proos, J.P. (2009) Over de val en de erfzonde. In: Aan de slag met Calvijn, Bronteksten op school - deel 1 (pp. 43-44) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hoofd/hart
Plaatsingsdatum	2009
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Sola Gratia, verdorvenheid

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevend*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 10 Over de val en de erfzonde. Boek II, I

Het kenmerk van de reformatorische leer is dat ze de totale verdorvenheid van de mens erkent, waardoor elke vorm van zelfverlossing bij de wortel wordt afgesneden. Deze leer van de 'Sola Gratia' is veel bekritiseerd en verkeerd geïnterpreteerd en daarom is het nodig op dit punt Calvijn zelf aan het woord te laten. Daarna kunnen we diepgaand over dit onderwerp bespreken.

'Ken uzelf' was de spreuk van de Griekse filosofen. Calvijn toont aan dat er een wezenlijk verschil is met de bijbelse vorm van zelfkennis.

II.1.1 Goede en verkeerde zelfkennis

Niet zonder reden werd het met een oud spreekwoord de mens altijd zo nadrukkelijk aanbevolen zichzelf te kennen. Indien men het namelijk al een slechte zaak vindt als we geen kennis hebben van de dingen die op het menselijke leven betrekking hebben, is het nog veel schandelijker als wij onszelf niet kennen, want daardoor komt het dat wij ons zo deerlijk vergissen als we een beslissing over een of andere belangrijke aangelegenheid moeten nemen, ja dat wij daarbij geheel blind zijn.

Maar juist omdat dit een heel nuttige aanbeveling is, moeten we des te beter opletten dat we er niet op een verkeerde wijze mee omgaan. Bij sommige wijsgeren is dat het geval geweest, zoals wij weten. Die sporen immers de mens niet alleen aan zichzelf te kennen, maar houden hem tegelijk als doel daarvan voor dat hij terdege beseft wat zijn waardigheid en zijn voortreffelijkheid zijn. Zij willen de mens ook niets anders in ogenschouw laten nemen dan wat hem slechts gezwollen van ongegrond zelfvertrouwen en opgeblazen van hoogmoed kan maken.

De kennis van onszelf ligt echter eerst en vooral hierin dat wij, door na te gaan wat ons in de schepping gegeven is en hoe goedgunstig God voortgaat Zijn genade aan ons te bewijzen, beseffen hoe voortreffelijk onze natuur zou zijn, indien zij ongeschonden gebleven was. Tegelijkertijd moeten wij echter bedenken dat er in ons niets van onszelf is, maar dat wij alles wat God ons verleend heeft als geschonken goed bezitten, zodat wij in alles van Hem afhankelijk zijn. In de tweede plaats moeten wij ons de deerniswekkende toestand voor ogen houden waarin wij na Adams val verkeren; het besef daarvan zal alle roemen en vertrouwen in onszelf neerslaan, ons met diepe schaamte vervullen en werkelijk tot nederigheid brengen. God heeft ons in het begin naar Zijn beeld gemaakt om onze geest ertoe te brengen het goede na te streven en onze gedachten op het eeuwige leven te richten. Om te voorkomen dat deze hoge staat van het menselijk geslacht, die ons onderscheidt van de redeloze dieren, teloor gaat onder onze eigen achteloosheid, is het dan ook van belang te beseffen dat wij juist hierom met rede en verstand begiftigd zijn dat wij door een heilig en eerzaam leven te leiden ons zouden richten op het doel dat ons voorgehouden wordt, namelijk het eeuwige leven in gelukzaligheid.

Aan die oorspronkelijke eervolle staat kunnen we overigens geen gedachte meer wijden zon-

der dat zich van de andere kant meteen de droeve aanblik aan ons voordoet van de schandelijke en eerloze toestand waarin wij, in de persoon van de eerste mens, vanuit onze oorspronkelijke staat terecht gekomen zijn. Daaruit vloeien een afkeer en onbehagen over onszelf en ware nederigheid voort en dan ontvlamt een nieuwe ijver om God te zoeken, bij wie ieder die goede dingen kan terugkrijgen waarvan wij niets, maar dan ook niets meer in onszelf aantreffen.

Vragen:

1. Waarom vindt Calvin zelfkennis zo belangrijk?
2. Welk doel hadden de oude wijsgeren als ze opriepen tot zelfkennis?
3. Wat is volgens Calvin het doel van zelfkennis volgens de Schrift?
4. Waarin bestond onze eerste waardigheid en waarin bestaat nu onze afzichtelijkheid?
5. Hoe voorkomt Calvin dat we blijven hangen in een zelfmishagen?
6. Hoe brengen we de gedachten over zelfkennis in ons onderwijs op de juiste manier naar voren?
7. Heeft deze manier van kijken naar de mens en het kind invloed op je manier van lesgeven en beoordelen?
8. Hoe leer je kinderen zelfkennis aan en hoe zorg je ervoor dat ze niet wanhopig worden, maar dat ze juist naar God toe gaan, omdat daar alles te vinden is?